

توراه اور • پاراشاها וישב • مامار 3

שיר המעלות בשוב כו' היינו כחולמים

سرودی از سرودهای صعود: هنگامی که [نام چهار حرفی (ה' ,
(Havayah)] باز می گردانند... چون خواب بینندگان بودیم

تبعید رؤیاست: وقتی عقل «خفته» است، انسان دو امر متضاد را با هم نگاه
می دارد؛ عشق به ה' هنگام نیایش و عشق به خویشتن پس از آن. باین حال، توان
رؤیا برای یکی ساختن متضادها از عالی ترین مرتبه سرچشمه می گیرد؛ از «دوایر»
که در آن همه چیز یکی است، و در رهایی آن سرچشمه نهان آشکار خواهد شد.

تقديم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، رب لیوی ییتسخاک

LikuteiTorah.com

پاراشای حسیدی

/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/vayeishev/3

مقصود اصلی

تبعید رؤیاست: وقتی عقل «خفته» است، انسان دو امر متضاد را با هم نگاه می‌دارد؛ عشق به **ה'** هنگام نیایش و عشق به خویشتن پس از آن. با این حال، توان رؤیا برای یکی ساختن متضادها از عالی‌ترین مرتبه سرچشمه می‌گیرد؛ از «دوایر» که در آن همه‌چیز یکی است، و در رهایی آن سرچشمه نهان آشکار خواهد شد.

در هر بخش: متن عبری، سپس ترجمه، و پس از آن توضیحی کوتاه زیر خطی طلایی. شماره‌های کوچک در متن عبری، یادداشت‌های پایان متن هستند.

خلاصه مامار

این گفتار (**מאמר**, maamar) آیه «هنگامی که **ה'** اسارت صهیون را بازگرداند، چون خواب‌بینندگان بودیم» را توضیح می‌دهد. رؤیا متضادها را درهم می‌آمیزد، زیرا در خواب عقل تمییزدهنده کنار می‌رود و تنها قوه خیال باقی می‌ماند. جرقه الهی در تبعید نیز چنین است: انسان هنگام نیایش عاشق **ה'** است، اما سپس در تمام روز در پی سود می‌رود و هر دو را چنان کنار هم نگاه می‌دارد که گویی با هم سازگارند. کار در جهان می‌تواند خدمت الهی باشد، اما بیشتر مردم تنها برای جسم کار می‌کنند؛ درست نقطه مقابل عشق نیایش. این نباید آدمی را به نومییدی بکشاند، گویی نیایش خیالی بیهوده بوده است، زیرا مرتبه رؤیا ریشه‌ای والا دارد. در تبعید، نام **ה'** «پوشیده» است و آن‌گونه که نوشته می‌شود خوانده نمی‌شود؛ در این «خواب»، حیات از مرتبه دوایر جاری می‌شود، جایی که بالا و پایینی نیست و متضادها یکی‌اند؛ برخلاف خطوط حکمت (**חכמה**, Chochmah) و شناخت (**דעת**, Daas) که امور را از هم جدا می‌کنند. آن نور تنها به صورت نهان، در تاریکی تبعید، می‌تواند بتابد. در روزگار آینده، پوشش برداشته خواهد شد و درمی‌یابیم که تبعید به واسطه همین مرتبه رؤیا پایدار مانده بود. این ویژگی یوسف (**יוסף**) است: رهبر اسرائیل در تبعید، تعبیرکننده‌ای که متضادها را به هم می‌پیوندد.

طرح کلی

1	ماهیت رؤیا	2-11
در خواب، عقل کنار می‌رود و قوه خیال متضادها را به هم می‌پیوندد؛ در بیداری، عقل آن‌ها را از هم جدا نگه می‌دارد.		
2	رؤیای تبعید در خدمت الهی	3-5
انسان هنگام نیایش عاشق ה' است و سپس تمام روز در پی سود می‌رود؛ کار می‌تواند خدمت باشد، اما بیشتر مردم نیازهای جسم را اصل و اساس قرار می‌دهند.		
3	خیالات بیهوده نیست	6-11
ممکن است کسی گمان کند نیایش رؤیامانند بی‌ارزش است؛ اما در حقیقت، مرتبه رؤیا ریشه در قدسیت برین دارد.		
4	نام ה' در تبعید و جهان دوایر	7-10
در تبعید، نام ה' پوشیده است؛ در «خواب»، حیات از دوایر جاری می‌شود، جایی که متضادها یکی‌اند و نور در تاریکی نهان می‌تابد، نه از راه خطوط عقل که امور را از هم جدا می‌کنند.		
5	آشکارشدن در رهایی	11-11
با برداشته شدن پوشش، همه درمی‌یابند که تبعید به واسطه مرتبه رؤیا پایدار مانده بود: «چون خواب‌بینندگان بودیم».		

یوسف که ریشه در دواير دارد، در تبعید رهبر اسرائیل است؛ **בן פורת** (ben poras) به **פותר** (poser، تعبیرکننده) و **תופר** (tofer، پیونددهنده) اشاره دارد؛ کسی که تعبیر می‌کند و متضادها را به هم می‌پیوندد.

مفاهیم کلیدی

رؤیا خلום

حالتی که در آن قوه خیال، چون عقل کنار رفته است، متضادها را به هم می‌پیوندد؛ تصویری از تبعید و نیز از مرتبه‌ای که در آن متضادها حقیقتاً یکی‌اند.

قوه خیال کח המדמה

نیرویی که تصویرها را پدید می‌آورد و می‌تواند چیزهایی را که نمی‌توانند با هم وجود داشته باشند در کنار هم ترکیب کند؛ در بیداری، عقل آن را هدایت می‌کند.

کناره‌گیری قوای عقلانی (מוחיין, mochin) הסתלקות המוחין

کناره‌گیری عقل، چنان‌که در خواب رخ می‌دهد؛ در قبلا، حالت تبعید است، هنگامی که صفات عاطفی از عقل خود بی‌بهره‌اند.

دواير و خطوط עגולים וקויין

دو ساختار نور الهی: در دواير، همه در یک مرتبه‌اند و متضادها با هم متحدند؛ در خطوط (راست، چپ و میانه)، امور از هم جدا و در تقابل با یکدیگر تعریف می‌شوند.

آن‌گونه که نوشته می‌شوم، خوانده نمی‌شوم לא כשאני נכתב אני

נקרא

گفته تلمود که نام الهی اکنون به صورتی متفاوت از آنچه نوشته می‌شود خوانده می‌شود؛ از نظر این گفتار، این نشانه‌ای است که نام در تبعید پوشیده است.

بخش 1 • 11-2

ماهیت رؤیا

1 שיר המעלות¹ בשוב כו' היינו כחולמים.² הנה החלום הוא מחבר שני הפכים בנושא א' ומרכיב שני ענינים הפכיים³ כאלו היו לאחדים. והיינו מפני כי בשינה נסתלק מוח השכל המבחין ולא נשאר רק כח המדמה.

«سرودی از سرودهای صعود: «هنگامی که [ه'] بازمی‌گرداند»، و مانند آن، «ما همچون خواب‌بینان بودیم.» اکنون، رؤیا دو امر متضاد را در یک موضوع واحد به هم پیوند می‌دهد و دو امر متناقض را چنان با هم می‌آمیزد که گویی یکی هستند. این از آن روست که در خواب، قوه عقل تمییزدهنده کنار می‌رود و تنها قوه خیال باقی می‌ماند.

این گفتار حسیدی (ماamar, ماamar) با مزموری آغاز می‌شود که بازگشت از تبعید را وصف می‌کند: هنگامی که ה' اسیران صهیون را بازمی‌گرداند، «ما همچون خواب‌بینان بودیم.» آلتز ربه ابتدا رؤیا را تعریف می‌کند: رؤیا دو چیز متناقض را در یک تصویر کنار هم نگه می‌دارد، چنان‌که گویی با هم سازگارند. این امر از آن رو رخ می‌دهد که در خواب، عقل – که کارش تمیز دادن امور از یکدیگر است – کنار می‌رود و تنها خیال باقی می‌ماند و کار می‌کند.

2 וכח המדמה יכול להרכיב ב' ענינים הפכיים כמו ספינה רצה באויר כו' כמ"ש הרמב"ם [הרבי משה בן מימון] בשמונה פרקים⁴ רק שבהקיץ שמתעורר כח השכל הוא השולט על כח המדמה ואינו מניחו להרכיב לפי שרואה בעין שכלו שהם דברים נפרדים ואינן מתאחדים כלל.

و قوه متخیله می‌تواند دو امر متضاد را با هم ترکیب کند؛ مانند کشتی‌ای که با شتاب در هوا حرکت می‌کند و مانند آن، چنان‌که ابن‌میمون در «هشت فصل» می‌نویسد. اما در بیداری، هنگامی که قوه عقل بیدار می‌شود، بر قوه متخیله فرمان می‌راند و نمی‌گذارد [آن‌ها را] با هم ترکیب کند؛ زیرا با چشم عقل می‌بیند که آن‌ها اموری جدا از یکدیگرند و به‌هیچ‌وجه با هم یکی نمی‌شوند.

ابن‌میمون برای نمونه، تصور کشتی‌ای را می‌آورد که در هوا پرواز می‌کند: قوه خیال می‌تواند چیزهایی را با هم ترکیب کند که نمی‌توانند در کنار هم وجود داشته باشند. هنگامی که انسان بیدار است، عقل بر قوه خیال فرمان می‌راند و چنین ترکیب‌هایی را نمی‌پذیرد، زیرا به‌روشنی می‌بیند که آن دو چیز از یکدیگر جدا هستند و نمی‌توانند یکی شوند.

رؤیای تبعید در خدمت الهی

3 וכך הענין בגלות ניצוץ אלקות בנפש האדם שהוא בבחינת שינה והסתלקות המוחין. יכול הוא להרכיב ב' דברים הפכיים להיות כל היום טרוד במו"מ [במשא ומתן] איש לבצעו מקצהו⁵ זה פונה לזיתו כו'.

این‌گونه است نیز ماجرای تبعید جرقه الهی در نفس انسان؛ جرقه‌ای که در حالت خواب و کناره‌گیری قوای عقلانی (موحין, mochin) است. [چنین شخصی] می‌تواند دو امر متضاد را با هم جمع کند: تمام روز سرگرم کسب‌وکار باشد، «هر کس از هر گوشه‌ای در پی سود خویش است»؛ این یکی به سوی باغ زیتون خود می‌رود و الی آخر.

اکنون خواب به تصویری از تبعید نفس بدل می‌شود: گویی جرقه الهی در انسان به خواب رفته و قوای عقلانی‌اش کنار رفته است. در چنین وضعی، انسان می‌تواند با تناقضی زندگی کند و تمام روز در پی سود خویش باشد؛ مانند تعبیر پیامبر که «هر کس در پی سود خویش است»، و هر یک به سوی باغ زیتون خود می‌رود.

הגם שבתפלה מעורר את האהבה עד שתחפץ להתפשט מלבושיה כו' לדבקה בו ית' מחמת התבוננותו ביחו"ע [ביחודא עילאה] ויחו"ת [ויחודא תתאה] אעפ"כ [אף על פי כן] אחר התפלה חולפת ועוברת האהבה ואינו שם ללבו

با آن‌که در دعا عشق را برمی‌انگیزد، تا آنجا که [نفس] مشتاق می‌شود جامه‌هایش را از تن به‌در آورد و جز این‌ها، تا به او، که متبارک است، بپیوندد؛ و این از آن‌روست که درباره یگانگی برتر (יחודא עילאה, yichuda ila'ah) و یگانگی فروتر (יחודא תתאה, yichuda tata'ah) تأمل کرده است؛ با این همه، پس از دعا عشق می‌گذرد و از میان می‌رود و او به این امر توجه نمی‌کند.

در دعا، با تأمل درباره اینکه همه‌چیز در برابر ה' هیچ است (یگانگی برتر) و ה' در همه‌چیز حضور دارد (یگانگی فروتر)، ممکن است انسان عشقی چنان نیرومند احساس کند که نفس بخواهد جامه‌های «تن» را از خود به‌در آورد و به ה' بپیوندد. با این حال، همین که دعا پایان می‌یابد، آن احساس فروکش می‌کند و او به این تضاد توجهی نمی‌کند.

כי הוא הפוך ההתבוננות שבתפלה ומדמה בלב להרכיב ולחבר שני עניינים הפכיים יחד כאלו היה לאחדים ובאמת הם נפרדים ורחוקים זמ"ז [זה מזה]. כי הגם דכתיב בתורה שש שנים תזרע שדך.⁶

که این درست خلاف تأملی است که در دعا داشت؛ و او در دل می‌پندارد که می‌تواند دو امر متضاد را با هم ترکیب و پیوند دهد، چنان‌که گویی یکی هستند، حال آن‌که در حقیقت از یکدیگر جدا و دورند. زیرا با آن‌که در تورات نوشته شده است: «شش سال کشتزار خود را بکار»،

پیگیری سود در طول روز با آنچه او در دعا احساس کرده بود در تضاد است، اما او می‌پندارد که می‌تواند هر دو را هم‌زمان در خود جای دهد، درست مانند کسی که خواب می‌بیند؛ حال آن‌که در حقیقت این دو از یکدیگر بسیار دورند. سپس آلت‌ریبه پیشاپیش به اعتراضی پاسخ می‌دهد: خود تورات فرمان می‌دهد: «شش سال کشتزار خود را بکار».

4 וכן בק"ש [בקריאת שמע] ולעבדו בכל לבבכם⁷ כו' ונתתי מטר ארצכם כו' ואספת דגנך⁸ כו'.

و نیز در قرائتِ **שמע** (קריאת שמע, Krias Shema): «و او را با تمام دل‌هایتان خدمت کنید» و غیره؛ «باران سرزمینتان را خواهم داد» و غیره؛ «و غله خود را گرد خواهید آورد» و غیره.

در قرائتِ **שמע** نیز خدمت به **ה'** «با تمام دل‌هایتان» با وعده باران و گردآوردن غله پیوند داده شده است. پس خود تورات کار روزمره را به خدمت الهی مرتبط می‌سازد.

הנה הכל הוא ע"ד עובדה כידוע שבכל עניני עוה"ז יש בהם ענין עבודת ה' שש שנים תזרע כו' ובשנה השביעית⁹ כו'.

همه اینها به‌منزله خدمت است؛ چنان‌که معلوم است، در همه امور این جهان [جنبه‌ای] از خدمتِ **ה'** وجود دارد: «شش سال بکار...» و غیره، «و در سال هفتم...» و غیره.

پاسخ این است که مقصود از همه اینها خدمت به **ה'** است، زیرا هر امر این جهان جنبه‌ای از خدمت به او را دربردارد. شش سال کاشتن و سال هفتم استراحت، هر دو بخشی از این خدمت‌اند.

5 והוא ענין הברורים שבבחי' שש שנים. והעלאה שבבחי' השנה השביעית כמ"ש במ"א. ואחר כוונת

הלב הן הן הדברים

این، موضوع پالایش‌ها (הברורים, beirurim) در مرتبه / جنبه (בחינה, bechinah) شش سال و بالا رفتن در مرتبه سال هفتم است، چنان‌که جای دیگر توضیح داده شده است. و این امور دقیقاً بر وفق نیت دل‌اند.

شش سال کار، نماد پالایش جهان مادی‌اند (یعنی جداکردن جرقه‌های مقدسی که در آن نهفته‌اند)؛ و سال هفتم نماد بازگرداندن آنچه پالایش شده، به سرچشمه آن است. اما اینکه کار، خدمت باشد یا نه، کاملاً به نیت دل بستگی دارد.

אבל לב ההמון הנוטים אחר בצעם להטריף לחם חוקם כפשוטו לבבם לא כן ידמה¹⁰

اما دل توده مردمی که در پی سود خویش‌اند تا نان روزی مقررشان را به معنای ساده آن فراهم کنند، چنین نمی‌پندارد: «دلشان چنین نمی‌اندیشد».

باین‌حال، بیشتر مردم فقط برای به‌دست‌آوردن نان خود کار می‌کنند؛ دلشان کارشان را پالایش جهان برای **ה'** نمی‌داند. عبارت «دلش چنین نمی‌پندارد» از اشعیا (ישعיה) برگرفته شده است.

ולבם לא נכון¹¹ ע"פ הכוונה הראויה רק כל ישעם וכל חפצם¹² למלאות די מחסורם אשר יחסר להם¹³
בצרכי גופם ועושים מצרכי הגוף עיקר

و دلشان بر وفق نیت شایسته استوار نیست؛ بلکه تمام رستگاری و خواستشان این است که آنچه برای رفع نیازشان کفایت می‌کند فراهم آورند، هرچه را که از نیازهای جسمانی‌شان کم دارند؛ و نیازهای جسم را اصل قرار می‌دهند.
دلشان متوجه نیت شایسته نیست؛ تنها می‌خواهند نیازهای جسمانی خود را برآورده کنند، و این نیازها در زندگی‌شان به اصل بدل می‌شود، نه خدمتِ ه' که قرار بود کار در خدمتِ آن باشد.

וזهو ממש הפוך ההתעוררות שבתפלה להיות נקבע בלבם האהבה לה' לבדה בלי תעורבות זר ח"ו [חס
ושלום] כ"ו:

و این درست نقطه مقابلِ برانگیختگی‌ای است که در دعا پدید می‌آید: اینکه عشق به ه' تنها در دلِ او استوار شود، بی‌هیچ آمیختگی بیگانه‌ای، دور از آن، و مانند اینها.
این نگرش درست نقطه مقابلِ چیزی است که دعا برانگیخت: عشقی تنها به ه'، بی‌آنکه چیزی بیگانه با آن درآمیزد. پس جمع‌کردنِ هر دو در کنار هم، براستی شبیه رؤیایی است که اضداد را در هم می‌آمیزد.

بخش 3 • 611

خیالاتِ بیهوده نیست

6 והנה גם אחרי הדברים והאמת האלה לא יפול לב האדם עליו¹⁴ לומר כי ההתעוררות שבתפלה
והתבוננותו הן דמיונות שוא שהרי הוא כמו החלום שהוא כח המדמה שמחבר ב' הפכים.

اکنون، حتی پس از این سخنان و این حقیقت، مبدا دلِ کسی در درونش سست شود [تا] بگوید که برانگیختگی هنگام نماز و تأملِ او پندارهایی پوچ‌اند، زیرا این برانگیختگی همچون خواب است؛ خوابی که قوه خیال در آن دو امر متضاد را به هم می‌پیوندد.

آلتر ربه (ادمو"ר הזקן) اکنون می‌خواهد از نومیدی جلوگیری کند. ممکن است کسی نتیجه بگیرد که اگر نمازش همچون خوابی است که متضادها را به هم می‌پیوندد، پس احساساتش در نماز و تأملش فقط خیال‌هایی پوچ بوده‌اند.

כי הנה מאחר שרואה בנפשו אחר התפלה שחולפת ועוברת האהבה לה' ומתהפך לאהוב את גופו דוקא הרי מובן שגם בתפלה לא ביטל אהבת גופו מכל וכל

זיכרון זה שגם בתפלה לא ביטל אהבת גופו מכל וכל. זיכרון זה שגם בתפלה לא ביטל אהבת גופו מכל וכל. זיכרון זה שגם בתפלה לא ביטל אהבת גופו מכל וכל.

דلیل این نگرانی چنین است: چون عشق به ה' پس از نماز از میان می‌رود و او دوباره به دوست داشتن بدن خود بازمی‌گردد، حتی هنگام نماز نیز هرگز واقعاً از عشق به خویشستن دست نکشیده بود.

והתעוררות שבתפלה את האהבה לה' לבדה אינה אמיתית רק כדמיון החלום שמחבר ב' הפכים ודומה לו שאוהב את ה' ואעפ"כ [ואף על פי כן] אוהב את גופו

پس برانگیختگی عشق تنها به ה' در نماز حقیقی نیست، بلکه فقط همچون پندار خواب است؛ خوابی که دو امر متضاد را به هم می‌پیوندد: به نظرش می‌رسد که ه' را دوست دارد و با این حال بدنش را نیز دوست دارد،

پس او چنین می‌اندیشد که عشقی که در نماز فقط به ه' داشت واقعی نبود؛ صرفاً تصویری خواب‌گونه بود که دو امر متضاد را با هم جمع می‌کرد: دوست داشتن ه' و در عین حال دوست داشتن بدن خود.

הגם כי לא צדקו יחדו¹⁵ לפי שזה נלקח מכח המדמה אשר יכול לדמות דמיונות שוא. אך באמת הנה בחי' חלום זה שרשו למעלה ויסודתו בהררי קדש¹⁶ עליון.

با آنکه این دو نمی‌توانند هر دو با هم درست باشند، زیرا این از قوه خیال سرچشمه می‌گیرد؛ قوه‌ای که می‌تواند پندارهایی باطل بسازد. اما در حقیقت، ریشه این مرتبه از خواب در بالاست و «بنیادش در کوه‌های قدس برین» است.

این دو عشق نمی‌توانند هر دو با هم درست باشند (این عبارت به سخن مزمور، «همگی با هم برحق‌اند»، اشاره دارد)، پس به نظر می‌رسد این ترکیب از قوه خیال سرچشمه می‌گیرد؛ قوه‌ای که تصاویر باطل می‌سازد. آلتز ریبه پاسخ می‌دهد که حقیقت درست برعکس است: این «مرتبه خواب» ریشه‌ای بس بلند دارد و بنیادش در فرازهای قدس برین است، چنان‌که بندهای بعد توضیح می‌دهند.

نام ה' در تبعید و جهانِ دواير

7 ויובן בהקדים מ"ש ביום ההוא¹⁷ יהיה ה' אחד ושמו א'. ופריך בגמ' [בגמרא] אטו האידנא לאו שמו א' הוא. ומשני לא כשאני נכתב אני נקרא כו'.

این نکته با آوردن نخست آنچه نوشته شده روشن می‌شود: «در آن روز، ה' (Havayah) یکی خواهد بود و نام او یکی.» گمارا (Gemara) می‌پرسد: «مگر اکنون نام او یکی نیست؟» و پاسخ می‌دهد: «آن‌گونه که نوشته می‌شوم، خوانده نمی‌شوم»، و مانند آن.

برای توضیح ریشه خواب، آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) پیش‌گویی زکریا (זכריה) را می‌آورد که «در آن روز» نام ה' یکی خواهد بود. تلمود می‌پرسد چرا این امر فقط در آینده خواهد بود و پاسخ می‌دهد که اکنون نام چنان‌که نوشته می‌شود، تلفظ نمی‌شود: نام چهارحرفی را אדני (Ado-nai) می‌خوانند.

وהענין כי שמו הוא בבחי' גלות ולכן אינו נק' כמו שנכתב רק בלבוש ונרתק כו'.

توضیح این است که نام او در حالتی از تبعید است؛ ازاین‌رو آن را چنان‌که نوشته شده نمی‌خوانند، بلکه فقط در پوششی و غلافی، و مانند آن.

او توضیح می‌دهد که خود نام ה' در تبعید است و بنابراین آن را چنان‌که نوشته شده نمی‌خوانند، بلکه نامی دیگر آن را می‌پوشاند، همچون جامه یا غلاف. همان پوشیدگی‌ای که بر نفس اثر می‌گذارد، بر نام الهی نیز اثر می‌گذارد.

8 והנה בגלות הוא בבחי' שינה והסתלקות המוחין תלת כלילין כו' ואז נשמתו מושכת לו חיים מלמעלה¹⁸ כו'

اکنون، در تبعید، در حالت خواب و کناره‌گیری قوای عقلانی (מוחין، mochin) قرار دارد؛ «سه‌تا [درون سه‌تا] گنجانده شده‌اند» و غیره؛ و آن‌گاه روحش از بالا برای او حیات می‌کشد و غیره.

در تبعید، ה' گویی به خواب رفته است و قوای عقلانی‌اش کنار رفته‌اند؛ «سه‌تا درون سه‌تا گنجانده شده‌اند»، تصویری از کابالا که در آن قوای عقلانی درون صفات عاطفی تاخوردده‌اند. همان‌گونه که میدراش می‌گوید هنگام خواب انسان، روحش بالا می‌رود و از بالا برای او حیات می‌کشد، در این خواب نیز نیروی حیات (חיות، chayus) از مرتبه‌ای بالاتر به پایین کشیده می‌شود.

ושם הוא בבחי' עגולים¹⁹ שאין בהם בחי' מעלה ומטה רק הכל בהשוואה אחת ובהתכללות והתאחדות כל הענינים בלי שום פירוד והתחלקות כנודע מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] אלו ואלו דא"ח [דברי אלקים חיים].²⁰

و آنجا در مرتبه دایره‌ها (عِגُولِیم, iggulim) است؛ در آنها مرتبه‌ای از بالا و پایین وجود ندارد، بلکه همه چیز در برابری واحدی است و همه امور در یکدیگر گنجانده و با هم متحدند، بی هیچ جدایی یا تقسیمی؛ چنان که از گفته حکیمانمان، یادشان به خیر، شناخته است: «این و آن، هر دو سخنانِ ה' زنده هستند.»

آن سرچشمه بالایی در مرتبه عِגُولِیم است؛ مرتبه‌ای که در آن بالا و پایین وجود ندارد و همه چیز برابر، گنجانده شده و متحد است، بی آنکه چیزی از هم جدا شود. گفته حکیمان درباره اختلاف‌های مدرسه شمאי (שמאי) و مدرسه هیلل (הלל) – «این و آن، هر دو سخنانِ ה' زنده هستند» – نشان می‌دهد که چگونه حکم‌های متضاد می‌توانند هر دو در ریشه خود درست باشند.

רק כשנמשך דרך קוים אזי יש התחלקות קו ימין חסד כו' משא"כ בבחי' עגולים אין שם התחלקות כלל ושם כל הדברים המתפרדים למטה מחוברים וכלולים יחד ולא נראה שום פירוד והתחלקות ביניהם:

تنها هنگامی که به واسطه خطوط به پایین کشیده می‌شود، تقسیم پدید می‌آید: خط راست، مهر (חסד, Chesed) و غیره. اما در مرتبه عِגُولِیم چنین نیست: در آنجا هیچ تقسیمی وجود ندارد، و همه چیزهایی که در پایین از هم جدا هستند، به هم پیوسته و در یکدیگر گنجانده‌اند؛ هیچ جدایی یا تقسیمی میانشان دیده نمی‌شود.

تقسیم تنها وقتی پدیدار می‌شود که نور به صورت «خطوط» به پایین کشیده شود؛ یعنی ساختاری از راست، چپ و میانه، که مهر در سمت راست است و غیره. در عِגُولِیم هیچ چیز تقسیم نمی‌شود و چیزهایی که در پایین متضادند، در آنجا با هم پیوند می‌یابند.

9 אך להיות בחי' זו בגילוי למטה אינה כ"א ע"י בחי' שינה והסתלקות המוחין בגלות וע"ז נאמר אלביש שמים קדרות.²¹ שמים הם בחי' עגולים הם מלובשים בבחי' קדרות וחשך.

اما این مرتبه در پایین، تنها از طریق حالت خواب و کنار رفتن قوای عقلانی (מוחין, mochin) در تبعید آشکار می‌شود. درباره این گفته شده است: «آسمان‌ها را به تیرگی می‌پوشانم.» «آسمان‌ها» مرتبه دایره‌ها هستند؛ آن‌ها در مرتبه تیرگی و تاریکی پوشانده شده‌اند،

وحدت دایره‌ها تنها از طریق خواب و کنار رفتن عقل، یعنی در تبعید، می‌تواند در پایین پدیدار شود. آیه «آسمان‌ها را به تیرگی می‌پوشانم» این را وصف می‌کند: «آسمان‌ها»، یعنی مرتبه دایره‌ها، در تاریکی پیچیده شده‌اند.

שהוא העלם והסתר²² שאז מאיר ומתנוצץ מלמעלה מעולם העליון שהוא בבחי' עגולים בבחי' חלום שהוא כח המדמה לחבר שני הפכים בנושא אחד כאלו הם אחדים ממש לפי שבאמת בשרשם בעולם העליון הם מחוברים ומיוחדים

که همان نهان بودن و پوشیدگی است؛ زیرا در آن هنگام، از بالا، از جهان برتر که در مرتبه دایره‌هاست، نوری [به] مرتبه رؤیا می‌تابد و برق می‌زند؛ رؤیا که نیروی تخیل است و دو امر متضاد را در یک موضوع به هم پیوند می‌دهد، چنان‌که گویی واقعاً یکی هستند؛ زیرا در حقیقت، در ریشه‌شان در جهان برتر، به هم پیوسته و متحدند،

آن تاریکی، نهان بودن است؛ و درست در همان هنگام است که نوری از جهان برتر دایره‌ها به رؤیا، یعنی تخیلی که اضداد را به هم پیوند می‌دهد، سوسو می‌زند. تخیل می‌تواند آن‌ها را به هم پیوند دهد، زیرا در ریشه‌شان، در جهان برتر، واقعاً یکی هستند.

כי שם הוא בבחי' עגולים²³ כנ"ל רק למטה בהתחלקות הקוין ע"פ חכמה ודעת להיות קו זה כך וזה כך²⁴ אזי נראה ונגלה ההפוך.²⁵ שזה ההפוך מזה ואזי הם נפרדים ורחוקים זה מזה.²⁶

زیرا آنجا، چنان‌که پیش‌تر گفته شد، در مرتبه دایره‌هاست. اما تنها در پایین، با تقسیم خطوط بر پایه حکمت (Chochmah) و شناخت (דעת, Daas)، به گونه‌ای که این خط چنین باشد و آن خط چنان، تضاد دیده و آشکار می‌شود: این‌که این یکی ضد آن دیگری است؛ و آن‌گاه از یکدیگر جدا و دور می‌شوند.

تضاد فقط در پایین پدیدار می‌شود؛ جایی که حکمت و شناخت، نور را به خطوط تقسیم می‌کنند و هر خط ویژگی خود را دارد. در آنجا هر چیز در برابر چیز دیگر تعریف می‌شود و از این‌رو از یکدیگر جدا و دور می‌شوند.

10 ולכן א"א להיות גילוי בחי' ההתכללות בבחי' גילוי החכמה שהיא ראשית התחלקות הקוין אלא בבחי' שינה והסתלקות המוחין בגלות

بنابراین، مرتبه درهم‌گنجیدن نمی‌تواند در ظهور حکمت (Chochmah) – که آغاز تقسیم خطوط است – آشکار شود؛ بلکه تنها در حالت خواب و با کناره‌گیری عقل در تبعید آشکار می‌شود؛

از آنجا که حکمت جایگاه آغاز تقسیم به خطوط است، مرتبه‌ای که اضداد در آن با هم دربرگرفته می‌شوند نمی‌تواند از طریق آن آشکار شود. این مرتبه تنها در «خواب» – یعنی کناره‌گیری عقل که همان تبعید است – می‌تواند پدیدار شود.

אזי מתנוצץ ומאיר האור העליון והוא מסתתר ומתעלם בבחי' קדרות וחשך דהיינו בבחי' התלבשות ההעלם כו' ולא בבחי' גילוי כי הגילוי הוא בבחי' חכמה ודעת שהוא ע"פ קוין:²⁷

آنگاه نور برتر جرقه می‌زند و می‌تابد، اما در مرتبه تیرگی و تاریکی پنهان و پوشیده می‌ماند؛ یعنی در پوشش نهان‌بودگی و غیره، نه در مقام ظهور؛ زیرا ظهور در مرتبه حکمت (דעת, Daas) است که بر اساس خطوط است.

آنگاه نور برتر می‌تابد، اما پنهان و پوشیده، در جامه تاریکی؛ نه به صورت آشکار. ظهور آشکار همواره از طریق حکمت و شناخت است که بر اساس خطوط عمل می‌کنند و از این‌رو تقسیم‌بندی می‌کنند.

آشکارشدن در رهایی

11 ולע"ל [ולעתיד לבוא] כתיב ולא יכנף עוד מוריד. ²⁸ בכנף ולבוש כ"ו ולכן ביום ההוא יהיה שמו א' שלא

יהא מלובש ומכוסה בנרתק ²⁹

و دربارهٔ زمان آینده نوشته شده است: «آموزگارت دیگر پنهان نخواهد بود» (יכנף, yikanef), [پوشیده] به وسیلهٔ بال (כנף, kanaf) و جامه و جز آن. از این رو، «در آن روز نامش یکی خواهد بود»: دیگر در غلافی پوشیده و مستور نخواهد بود،

اشعیا وعده می‌دهد که در آینده، ה', آموزگار، دیگر پنهان نخواهد بود؛ واژهٔ יכנף از כנף می‌آید، به معنای بال یا گوشهٔ جامه، و بنابراین معنایش این است که او دیگر پوشیده نخواهد بود. از همین رو گفته می‌شود: «در آن روز نامش یکی خواهد بود»: دیگر در غلافی پیچیده نخواهد بود.

ויהיה נקרא כמו שנכתב כ"ו. כי עין בעין יראו ³⁰ כ"ו. ואזי נאמר בשבוע ה' את שיבת ציון חיינו כחולמים. ³¹

و همان گونه که نوشته می‌شود، خوانده خواهد شد و جز آن. زیرا «چشم در چشم خواهند دید» و جز آن. و آن گاه گفته خواهد شد: «هنگامی که نام چهار حرفی (ה', Havayah) اسارت صهیون را بازمی‌گرداند، ما همچون خواب‌دیدگان بودیم.»

آن گاه نام همان گونه که نوشته می‌شود تلفظ خواهد شد، و «چشم در چشم خواهند دید»، بی‌آنکه پوششی میان باشد. در آن زمان مردم خواهند گفت: «ما همچون خواب‌دیدگان بودیم.»

פ"י שיתגלה ³² מדרגה ובחי' זו של החלום עד אשר כולם יכירו וידעו וישיגו החיות הנמשך להם בזמן הגלות שהוא מבחי' החלום.

یعنی این مرتبه و جنبه (בחינה, bechinah) از خواب آشکار خواهد شد، تا همگان نیروی حیات (חיوت, chayus) را که در زمان تبعید به آنان می‌رسد، بشناسند، بدانند و دریابند؛ نیرویی که از مرتبهٔ خواب است.

معنای آیهٔ مزامیر این است که در رهایی، مرتبهٔ خواب آشکار خواهد شد و همگان خواهند شناخت و درخواهند یافت که نیرویی که در سراسر تبعید آنان را زنده نگه می‌داشت، از همین مرتبهٔ بلند خواب سرچشمه می‌گرفت. آنچه در تبعید چیزی جز خوابی صرف می‌نمود، روشن خواهد شد که نور پنهان دایره‌ها بوده است.

יוסף، استاد رؤیاها

12 ולכן יאמרו היינו כחולמים. ובזה יובן מעלת ומדרגת יעקב ויוסף ע"י החלומות. ויש בחי' שיוסף הוא

יותר במעלה ממדרגת משרע"ה [משה רבינו עליו השלום]. ונדב ואביהוא היו נ"ר [נפש רוח] של יוסף.

אזינרו خواهند گفت: «گویی خواب‌دیدگان بودیم.» و بدین‌سان عظمت و مرتبة یعقوب (יעקב) و یوسف (יוסף) از رهگذر خواب‌ها فهمیده می‌شود. و مرتبه‌ای هست که در آن، یوسف از مرتبة موسی (משה)، استادمان ע"ה، برتر است. و ناداو (נדב) و آویهو (אביהוא) مرتبة نفس (נפש, nefesh) و روح (רוח, ruach) یوسف بودند.

چون مرتبة خواب آشکار خواهد شد، خواهیم گفت: «گویی خواب‌دیدگان بودیم.» این همچنین عظمت یعقوب و یوسف را توضیح می‌دهد که زندگی‌شان با خواب‌ها گره خورده است: از یک حیث، یوسف که ریشه در دواير دارد، حتی از موسی نیز برتر است؛ نبوت موسی مکاشفه‌ای روشن بود. ناداو و آویهو، پسران هارون (אהרן)، به‌عنوان مرتبه‌های نفس و روح یوسف توصیف شده‌اند؛ دو مرتبة پایین‌تر روح.

وانחנו טמאים לנפש אדם זה אביהוא. ³³ אבל נדב היה מבחי' רוח ולא היו צריכים הזאה בשבילו כלל.

ועליו נאמר ורוח נדיבה תסמכני. ³⁴ וז"ש [זהו שכתוב] נוהג כצאן יוסף. ³⁵

«ما به سببِ نفسِ آدمی ناپاکیم»: این، آویهو است. اما ناداو از مرتبة روح بود و به‌خاطر او اصلاً نیازی به پاشیدن نداشتند. و درباره‌ او گفته شده است: «و روح سخاوتمند (נדיבה, nedivah) مرا استوار بدارد.» و این است مقصود از آنچه گفته شده: «آن‌که یوسف را همچون گله‌ای هدایت می‌کند.»

در آیه، «نفسِ آدمی» به معنای جسدِ انسان است؛ آلتِ ربه (אדמו"ר הזקן) «نفس» را همچنین به‌عنوان مرتبة روحی این نام می‌خواند. بر پایه‌ یکی از دیدگاه‌های تلمود، کسانی که گفتند «ما به سببِ نفسِ آدمی ناپاکیم» به سببِ ناداو و آویهو ناپاک شده بودند؛ آلتِ ربه می‌گوید این به آویهو اشاره دارد، درحالی‌که ناداو، چون روح بود و مرتبه‌ای بالاتر داشت، ناپاکی‌ای پدید نیاورد که به سببش پاشیدن لازم باشد. آیه «روحي سخاوتمند» به نام ناداو اشاره دارد و عبارتِ «یوسف را چون گله‌ای هدایت می‌کند» نشان می‌دهد که همه قوم از راه یوسف هدایت می‌شوند.

כי בזמן הגלות הנהגת ישראל הוא בבחי' יוסף שהוא מבחי' חלום ³⁶ מעולם העגולים כו'. ולכן נק' בן

פור"ת ³⁷ אותיות פות"ר ³⁸ ותופ"ר ³⁹ שמחבר כו'. ולכן היה פותר חלומות: ⁴⁰

زیرا در زمانِ تبعید، رهبری اسرائیل در مرتبة یوسف است؛ مرتبه‌ای از خواب، از عالم دواير و جز آن. ازاین‌رو او «بن پوراس» (בן פורת, ben poras) نامیده می‌شود؛ حروفِ آن همچنین واژه‌های «تعبیرکننده» (פותר, poser) و «دوزنده» (תופר, tofer) را می‌سازند؛ واژه‌ای که پیوند می‌دهد و جز آن. ازاین‌رو خواب‌ها را تعبیر می‌کرد.

در تبعید، اسرائیل از راه مرتبة یوسف هدایت می‌شود؛ یعنی خواب که از عالم دواير می‌آید. یوسف «بن پوراس» نامیده می‌شود؛ حروفِ این نام واژه‌ tofer, یعنی تعبیرکننده، و tofer, یعنی دوزنده، را نیز می‌سازند. دوزنده دو چیز را به هم می‌پیوندد؛ ازاین‌رو یوسف می‌توانست خواب‌ها را تعبیر کند و اضا د آن‌ها را در معنایی واحد به هم پیوند دهد.

در کار بندگی

آدمی نباید دلسرد شود وقتی عشقی که هنگام نیایش احساس می‌کند، پس از آن فرومی‌نشیند و چنان می‌نماید که تنها رؤیایی بیش نبوده است؛ زیرا سرچشمه‌اش در قدسیت برین است. درعین‌حال، باید دریابد که کار در جهان باید خدمت الهی باشد، با نیت درست دل انجام گیرد، و نیازهای تن را اصل و اساس نسازد.

پرسش‌هایی برای گفت‌وگو

1. چرا عقل مانع به‌هم‌پیوستن متضادها می‌شود و قوه خیال چگونه این کار را ممکن می‌سازد؟
2. چگونه کارکردن بر زمین می‌تواند خدمت الهی باشد، و چه چیزی آن را به نقطه مقابل نیایش بدل می‌کند؟
3. اگر عشق نیایش پس از نیایش فروکش کند، چرا خیالی بیهوده نیست؟
4. چرا یگانگی دوایر تنها در نهان‌بودگی، از رهگذر «خواب» تبعید، می‌تواند بتابد، نه از رهگذر **הכמה**؟
5. حروف **פורת** (poras) چگونه نقش یوسف را به‌عنوان رهبر اسرائیل در تبعید بیان می‌کنند؟

יادداشت‌ها

بند 1

1 שיר המעלות

يادداشت این متن را رونویسی دیگری از همان **מאמר**، یعنی متنی موازی که می‌توان آن را با متن ما مقایسه کرد، معرفی می‌کند.

يادداشت كهوت

הנחה אחרת בסה"מ תקס"ה ע' קפד. ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע. באוה"ת בראשית כרך ו תתש, ב המאמר עם הגהות ומתחיל: "להבין ענין החלומות שהגלות נמשל לבחי' חלום". ד"ה זו נזכר בלקו"ת ויקרא בהוספות נא, ב. שלח לו, ד. שה"ש כ, א. אוה"ת ויחי תתר, ב בשם אדה"א שאמר בשם כ"ק אדה"ז. לכללות מאמר זה ראה ד"ה שיר המעלות תשכ"ז. שיחת ש"פ פנחס תשד"מ.

2 שיר המעלות בשוב כו' היינו כחולמים

سرایندهٔ مزامیر از بازگشت از تبعید چنین می‌سراید: «هنگامی که نام چهارحرفی (ה', Havayah) اسارتِ صهیون را بازگرداند، ما همچون خواب‌بینندگان بودیم»؛ در معنای سادهٔ آیه، این بازگشت چنان شگفت‌آور است که گویی خوابی است. این گفتار (**מאמר**, maamar) این واژه‌ها را از دید رهایی‌یافتگان می‌خواند که به تبعید می‌نگرند و توضیح می‌دهد چرا آن زمان تبعید همچون خوابی به نظر خواهد آمد.

Psalms 126:1 תהילים קכ"ו:א'

שיר המעלות בשוב ה' את־שיבת ציון היינו כחלמים:

A Song of Ascents. When the L-RD brought back those that returned to Zion, We were like unto them that dream

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

תהלים קכו, א.

3 שני ענינים הפכים

يادداشت Kehot به جایی ارجاع می‌دهد که این موضوع در آنجا بیشتر توضیح داده شده است: Toras Chaim.

يادداشت كهوت

ראה תו"ח שמות נב, א. ספר המאמרים ת"ש ע' 8. בסה"מ תקס"ה ע' קפד "(והיינו שיוכל לראות בחלום אשר הוא נהרג או מת ואח"כ הוא חי ברגע א' ממש ולא יקשה לו כלל מה שהם הפכים שיתכון ויתיישרו בשעת החלום או כמו שיחלום לו שהוא כאן ובאספמ"י ברגע א' כו' וכח"ג טובא וכנודע לכל)".

بند 2

4 כמ"ש הרמב"ם בשמונה פרקים

ارجاعات Kehot برای این کلمات (يادداشتش در پایین آمده است).

يادداشت كهوت

פ"א. בתקס"ה ליתא כל זה.

بند 3

5

پیامبر رهبرانی را نکوهش می‌کند که «همه به راه خود روی می‌آورند، هر یک در پی سود خویش، هر یک از گوشهٔ خود.» **אדמו"ר הזקן** این عبارت را دربارهٔ کسی به کار می‌گیرد که سراسر روز در سود شخصی خود غرق است.

Isaiah 56:11 ישעיהו נ"ו:י"א

והכלבים עזי־נפש לא ידעו שבִּעָה וְהֵמָּה רְעִים לא ידעו הִבִּין כָּלֶם לְדָרְכָם פָּנוּ אִישׁ לְבָצָעוֹ מִקְצָחוֹ:

Yea, the dogs are greedy, They know not when they have enough; And these are shepherds That cannot understand; They all turn to their own way, Each one to his gain, one and all.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

6 שש שנים תזרע שדך

«شش سال زمینت را بکار و شش سال تاکستانت را هرس کن.» خود تورات فرمان می‌دهد که زمین را کشت‌وکار کنند؛ از همین‌جا این پرسش پیش می‌آید که چگونه کار و کسب می‌تواند نقطهٔ مقابل دعا باشد.

Leviticus 25:3 ויקרא כ"ה:ג'

שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמר כרמך ואספת את־תבואתה:

Six years thou shalt sow thy field, and six years thou shalt prune thy vineyard, and gather in the produce thereof

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

ויקרא כה, ג.

بند 4

7

7 ולעבדו בכל לבבכם

מוסי (**משה**) در بند دوم **שמע** (Shema) به اسرائیل می‌گوید: «نام چهارحرفی ה' (Havayah), ה' شما, را دوست بدارید و با تمام دل خود او را خدمت کنید.» آلتֶר רֵבֶּ (**אדמו"ר הזקן**) یادآور می‌شود که این خدمت در همان عبارت با בִּרְכֹּתֵי סֵרֶזְמִיִּן پیوند خورده است.

Deuteronomy 11:13 דברים י"א:י"ג

וְהָיָה אִם־שָׁמַעְתֶּם תְּשָׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אֲנִי מֵצִוְהָ אֶתְכֶם הַיּוֹם לֵאמֹר אֲתִי־ה' אֱלֹהֵיכֶם וְלִעְבְּדוֹ בְּכָל־לִבְכֶּם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם:

And it shall come to pass, if ye shall hearken diligently unto My commandments which I command you this day, to love the L-RD your G-d, and to serve Him with all your heart and with all your soul

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

דברים יא, יג.

8 ונתתי מטר ארצכם כו' ואספת דגנך

«باران سرزمینتان را در فصل خود خواهم داد... و شما غلّه خود را گرد خواهید آورد.» کار کشاورزی بخشی از همان عبارت است که خدمت به ה' با دل را بیان می‌کند.

Deuteronomy 11:14 דברים י"א:יד'

וְנָתַתִּי מִטְר־אַרְצְכֶם בְּעֵתוֹ יוֹרָה וּמִלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דַּגְגְּךָ וְיִצְהַרְךָ:

that I will give the rain of your land in its season, the former rain and the latter rain, that thou mayest gather in thy corn, and thy wine, and thine oil

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

9 ובשנה השביעית

«و در سال هفتم، برای زمین شبات آرامش خواهد بود.» شش سال کار و سال هفتم استراحت، یک چرخه خدمت را شکل می‌دهند.

Leviticus 25:4 ויקרא כ"ה:ד'

ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה' שדה לא תזרע וכרמך לא תזמר:

But in the seventh year shall be a sabbath of solemn rest for the land, a sabbath unto the L-RD; thou shalt neither sow thy field, nor prune thy vineyard

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 5

10 لا כן ידמה

درباره آشور، پیامبر می‌گوید: «اما او چنین نمی‌پندارد و دلش نیز چنین نمی‌اندیشد.» آلتز ربه این عبارت را درباره کسانی به کار می‌برد که کارشان را خدمت به ه' نمی‌بینند.

Isaiah 10:7 ישעיהו י':ז'

והוא לא-כן ידמה ולקבו לא-כן יחשב כי להשמיד בלקבו ולהכרית גוים לא מעט:

Howbeit he meaneth not so, Neither doth his heart think so; But it is in his heart to destroy, And to cut off nations not a few

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

11 ולבם לא נכון

سراینده مزامیر درباره اسرائیل در بیابان می‌گوید: «دلشان با او استوار نبود.» در اینجا، سخن از دلی است که بر نیّت درست استوار نیست.

Psalms 78:37 תהילים ע"ח:ל"ז

ולבם לא-נכון עמו ולא נאמנו בקריתו:

For their heart was not stedfast with Him, Neither were they faithful in His covenant

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

12 כל ישעם וכל חפצם

آخرین سخنان داوود (دود): «زیرا همه نجاتم و همه خواسته‌ام.» در اینجا، این عبارت کسانی را وصف می‌کند که تمام خواستشان به نیازهای جسمانی‌شان معطوف است.

II Samuel 23:5 שמואל ב כ"ג:ה'

כי-לא-כן ביתי עם-אל כי ברית עולם שם לי ערוכה בכל ושמרה כיי-ל' ישעי וכל-חפץ כיי-לא יצמיח:

For is not my house established with G-d? For an everlasting covenant He hath made with me, Ordered in all things, and sure; For all my salvation, and all my desire, Will he not ?make it to grow

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

13 די מחסורם אשר יחסר להם

حكم وامدادن به فقير: «به اندازه نیازش، هر آنچه کم دارد.» این عبارت در

اینجا برای برآوردن نیازهای بدن به کار می‌رود.

Deuteronomy 15:8 דברים ט"ו:ח'

כי-פתח תפתח את-ידך לו והעבט תעביטו די מחסרו אשר יחסר לו:

but thou shalt surely open thy hand unto him, and shalt surely lend him sufficient for his need in that which he wanteth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 6

14 לא יפול לב האדם עליו

داوود (دود) به شائول (شاول) می‌گوید: «مبادا دلی هیچ‌کس درونش سست شود.» آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) از این کلمات برای نهی از دلسردی استفاده می‌کند.

I Samuel 17:32 שמואל א י"ז:ל"ב

ויאמר דוד אל-שاول אלי-פל לבי-אדם עליו עבדך ילך ונלחם עם-הפלשתי הזה:

And David said to Saul: 'Let no man's heart fail within him; thy servant will go and fight with this Philistine

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

15 לא צדקו יחדו

آیه درباره داوری‌های ه' می‌گوید که آن‌ها «راست و به‌تمامی عادلانه‌اند». آلتز ربه این عبارت را وارونه می‌کند: این دو محبت به‌درستی با یکدیگر همراه نیستند.

Psalms 19:10 תהילים י"ט:י'

יראת ה' שהורה עומדת לעד משפט-יה' אמת צדקו יחדו:

The fear of the L-RD is clean, enduring for ever; the ordinances of the L-RD are true, they are righteous altogether

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

16 יסודתו בהררי קדש

مزمور پسران قورح (קרח) با صهیون (ציון) آغاز می‌شود: «بنیادش بر کوه‌های مقدس است.» اینجا، این سخن ریشه والای آن رؤیا را توصیف می‌کند.

Psalms 87:1 תהילים פ"ז:א'

לבני-קרח מזמור שיר יסודתו בהררי-קדש:

A Psalm of the sons of Korah; a Song. His foundation is in the holy mountains

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 7

17 ביום ההוא . . . ופרוך בגמרא

זכריا درباره پایان روزگار پیش‌گویی می‌کند: «ה' بر سراسر زمین پادشاه خواهد شد؛ در آن روز ه' یکی خواهد بود و نامش یکی.» آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) این آیه را چنین می‌خواند که پایانی تبعید نام ه' فرا خواهد رسید.

Zechariah 14:9 זכריה י"ד:ט'

יהיה ה' למלך על-כל-הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד:

And the L-RD shall be King over all the earth; In that day shall the L-RD be One, and His name one

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

"וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא לֹא יִהְיֶה אוֹר וְקָרוֹת וְקַפְאוֹן". מֵאִי "קָרוֹת וְקַפְאוֹן"? אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר: זֶה אוֹר שֶׁיִּקְרָא בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְקַפּוֹי לְעוֹלָם הַבָּא. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֵלּוּ נִגְעִים וְאֵלּוֹת, שֶׁיִּקְרְיוּ הֵן בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְקַפּוּיוֹ הֵן לְעוֹלָם הַבָּא.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

יادداشت كهوت

זכרי' יד, ט. פסחים נ, א.

18 نشמתו מושכת לו חיים מלמעלה

میدراش می‌آموزد که روح سراسر بدن را پر می‌کند و هنگامی که انسان می‌خواهد، بالا می‌رود و از بالا برای او حیات می‌کشد. آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) این را به تبعید، یعنی «خواب» نام چهارحرفی (ח', Havayah)، مربوط می‌سازد: آن‌گاه حیات از مرتبهٔ دایره‌ها به پایین کشیده می‌شود.

Bereshit Rabbah 14:9 برآشית רבה י"ד:ט'

... רבי ביסני ורבי אחא ור' יוחנן בשם ר"מ אומרים: הנשמה הזו ממלאה את כל הגוף ובשעה שאדם ישן, היא עולה ושואבת לו חיים מלמעלה. ר' לוי בשם ר' חנינא אמר: על כל נשימה ונשימה שאדם נושם צריך לקלס לבורא. מאי טעמא? (תהלים קנ) כל הנשמה תהלל יה, כל הנשימה תהלל יה:

It [man's soul] is called by five names: nefesh (Genesis 2:7), ruah (Ezekiel 37:14), neshama (Genesis 2:7), yehida (Psalms 22:21), haya (Psalms 143:3). Nefesh – this refers to blood, as it is stated: "For blood is the soul [nefesh]" (Deuteronomy 12:23). Ruah – because it ascends and descends, as it is stated: "Who knows the spirit of the sons of man? Does it ascend upward?" (Ecclesiastes 3:21). also means wind, which ascends and descends. Neshama – this refers to man's intellect, ... as people say: Intellect is good. Haya – because

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

19 ואז نشמתו מושכת לו חיים מלמעלה כו' ושם הוא בבחי' עגולים

یادداشت این مطلب را نقل می‌کند: روح در خواب، به‌طور خاص برای او از مرتبهٔ **عِیْגוּלִים** می‌کشد؛ این مرتبه، ذاتِ پنهانِ روح است که روح در خواب به‌سوی آن بالا می‌رود. هنگام بیداری، دسترسی روح متوجه نور قوای عقلانی در مغز است که مرتبهٔ «خط» به‌شمار می‌رود. این نکته توضیح می‌دهد که چرا خواب با **عِیْגוּלִים** پیوند دارد.

یادداشت كهوت

בבה"ז לכ"ק אדמו"ר הצמח צדק פ' ויגש ע' קמט: "פ' בשעת השינה דוקא מושכת לו מבחי' עגולים דהיינו מבחי' ההעלם דעצמות הנפש שהוא בבחי' עגולים שלשם הוא הרצוא בעת השינה, משא"כ בהקיץ הנשמה והרצוא הוא לאור השכל שבמוח שהוא בחי' יושר" עכ"ל ע"ש. ראה אוה"ת פ' שמיני כרך א ע' לו.

20 אלו ואלו דא"ח

ندایی آسمانی دربارهٔ مدرسهٔ شَمای و مدرسهٔ هیلل اعلام کرد: «این‌ها و آن‌ها سخنانِ زندهٔ نام **אלקים** (אלקים, Elokim) هستند.» آلتز ربه این گفته را برای مرتبه‌ای به کار می‌برد که دیدگاه‌های متضاد در آن با یکدیگر یگانه می‌شوند.

Eruvin 13b עירובין י"ג ב

یادداشت كهوت

عירובין יג, ב.

21 אלביש שמים קדרות

ה' از زبان اشعيا (ישעיה) از قدرت خویش بر طبیعت سخن می‌گوید: «آسمان‌ها را به سیاهی می‌پوشانم و پلاس را پوشش آنها می‌سازم.» آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) «آسمان‌ها» را به مرتبهٔ دایره‌ها تعبیر می‌کند که در تاریکی تبعید پوشیده شده‌اند.

Isaiah 50:3 ישעיהו נ"ג:

אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם:

I clothe the heavens with blackness, And I make sackcloth their covering

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

ישע'י נ, ג. ראה אוה"ת פ' פנחס ע' א'קפא.

22 שו"ה עגולים — העלם והסתר

متن این amar در اور התורה در اینجا می‌افزاید: «(که همان رؤیا، پوشش فراگیر است).» این عبارت رؤیا را پوششی می‌داند که دایره‌ها در آن پوشیده شده‌اند.

یادداشت كهوت

באוה"ת מקץ כרך ו תתשא, א נוסף: (שהוא החלום לבוש המקיף): שאז.

23 כי שם הוא בבחי' עגולים

اور התורה می‌افزاید که دایره‌ها همان **מקיפים** هستند؛ نورهای فراگیری که دو امر متضاد را به‌طور برابر دربرمی‌گیرند، «کوچک و بزرگ را برابر می‌سازند» و «تاریکی را همچون نور» می‌کنند.

یادداشت كهوت

באוה"ת שם נוסף: שהוא בחי' מקיפים הכוללי' ב' הפכים ביחד ע"ד השוה ומשוה קטון וגדול כו' וכחשיכה כאורה: כנ"ל.

24 רק למטה בהתחלקות הקוין . . קו זה כן וזה כך

این یادداشت از اور התורה نقل می‌کند و به این بخش اشاره دارد: برداشتی تازه از فضیلتِ شناختِ ارائه می‌دهد؛ زیرا شناخت، خط میانی، دو خط را به هم پیوند می‌دهد تا ضدّ یکدیگر نباشند.

یادداشت كهوت

ראה אוה"ת פ' משפטים ע' א'קי "ועפמש"ש [=הכוונה לכאן] י"ל הבנה חדשה במעלת הדעת כי דעת קו האמצעי מקשר ב' הקוין שלא יהיו הפכים" ע"ש.

25 אזי נראה ונגלה ההפוך

این یادداشت به بحثی موازی در اور התורה بر **שמיני** اشاره می‌کند.

یادداشت كهوت

ראה אוה"ת פ' שמיני ע' לו.

26 נפרדים ורחוקים זה מזה

متن این amar در اور התורה به توضیح خود دربارهٔ «VeYosef Hurad» (برآشית 39:1) در **וישב** ارجاع می‌دهد (یادداشت مشخص می‌کند که این ارجاع در اور התורה است): آن حکمی که می‌گفت ناپاک پاک است و برای آن دلیل می‌آورد، می‌توانست چنین کند، زیرا ریشه‌اش در **مקיפים**، یعنی دایره‌ها، بود؛ جایی که تقسیم‌بندی چندان وجود ندارد.

یادداشت كهوت

באו"ת מקץ שם נוסף: ועמש"ל פ' וישב בבیاور ע"פ ויוסף הורד [באו"ת] בענין ר"א שהי' אומר על טמא טהור ומראה לו פנים כו' שהוא לפי ששרשו מבחי' המקיפי' בחי' עיגולים שאין שם התחלקות כ"כ כמ"ש במ"א באריכות: ולכן.

A Song of Ascents. When the L-RD brought back those that returned to Zion, We were like unto them that dream
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

32 פ' שיתגלה . . הנמשך להם בזמן הגלות . . חיינו כחולמים

יבאדאשט מי גוייד קע אים מאמר (maamar) אז 5633 בע אים בוש ארגא מי דעד ו בר אים תושב עבארט «מא همچون خواب دیدگان بودیم» تکيه دارد.

יבאדאשט קהוט

בסה"מ תרל"ג ח"א ע' צח מצייך לכאן. ראה בשיחת ש"פ פנחס תשד"מ.

בנד 12

33 ואנחנו טמאים לנפש אדם זה אביהוא

מרדאני קע נמי טאנסטנד קריאני פסח (Pesach, פסח) רא תקדימ קנד, קפטנד: «מא بهסיב גאני אנאני נאפאקיי»; ו אים סכן בע חכמ פסח דומ (פסח שני, Pesach Sheni) אנגאמיד.

Numbers 9:7 במדבר ט':ז

ויאמרו האנשים ההמה אליו אנחנו טמאים לנפש אדם למה נגרע לבלתי הקריב את־קרבן ה' במעדו בתוך בני ישראל:

And those men said unto him: 'We are unclean by the dead body of a man; wherefore are we to be kept back, so as not to bring the offering of the L-RD in its appointed season among the children of Israel'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Sukkah 25b סוכה כ"ה ב

יבאדאשט קהוט

במדבר ט, ז. סוכה כה, ב.

34 ורוח נדיבה תסמכני

דאוויד (דוד) פס אז גנאש דעא מי קנד: «שאדמאני נגאט רא בע מן באזגראן, ו רוחי בושנדע מרא אסטאר בדרך». ואזע בושנדע, נדיבה (nedivah), נאם נאדאו רא תדאעי מי קנד ו בע מרבט רוח (ruach, רוח) אשאר דאר.

Psalms 51:14 תהילים נ"א:יד

השיבה לי ששון ישעך ורוח נדיבה תסמכני:

Restore unto me the joy of Thy salvation; and let a willing spirit uphold me

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יבאדאשט קהוט

תהלים נא, יד.

35 נוהג כצאן יוסף

אסאפ (אסף) פרא קומש אז ה' דרخواست מי קנד: «אי שביאן אסראיל, קוש פרא דה; אי אן קע יוסף רא همچון קלהי הדאית מי קני.» אלתר ריע אים איע רא קינין מי קאנד קע אסראיל דר תבעיד, אז פריק מרבט יוסף רהברי מי שוד.

Psalms 80:2 תהילים פ':ב

רעה ישראל האזינה נהג כצאן יוסף ישב הקרובים הופיעה:

Give ear, O Shepherd of Israel, Thou that leadest Joseph like a flock; Thou that art enthroned upon the cherubim, shine forth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יבאדאשט קהוט

תהלים פ, ב.

בנד 10

27 חכמה ודעת שהוא ע"פ קווין

אור האטארא מי אפזאיד: תבעיד, באדארי ז"א / זעיר אנפין דר רחמ אמה אסט; «סע דרון סה», ו עקל אן קנאר מי רוד. איםא סרפשט מקיפים אסט קע פראטר אז תקסימ חטוט קרא דארנד; אזאין רוד דר תבעיד همچון خواب بینندگان هستים, ו נים אזאין רוסט קע «אן קונה קע נושטע מי שומ, קאנדע נמי שומ».

יבאדאשט קהוט

באח"מ מקץ שם נוסף: (וכנדע שהגלות הוא בחי' עיבור ז"א בבטן אימא תלת גו תלת שהוא בחי' הסתלקות המוחין ואמא היא מקור המקיפי שלמעלה מהסתלקות קוין דז"א לכך בזמן הגלות חיינו כחולמים בחי' התלבשות המקיף בלבוש המסתיר לא כשאני נכתב אני נקרא כו'): ולע"ל.

בנד 11

28 ולא יכנע עוד מוריך

אשעיא קומ שהינן רא תסלי מי דעד: פס אז נאן רנג, «דיקר אמורגאראן פנהא נקאחד בוד ו קשמאנאן אמורגאראן רא קאחנד דיב». אדמור הָזָאֵן אים איע רא קינין מי קאנד קע אז פושידע בוד ה' דר גאמהא פאפאן מי פאב.

Isaiah 30:20 ישעיהו ל':כ

וְנָתַן לָכֶם אֲדֹנָי לֶחֶם צָר וּמַיִם לְחֵץ וְלֹא־יִכְנַע עוֹד מוֹרִיךְ וְהָיָה עֵינֶיךָ רְאוּת אֶת־מוֹרִיךְ:

And though the L-rd give you sparing bread and scant water, Yet shall not thy Teacher hide Himself any more, But thine eyes shall see thy Teacher

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יבאדאשט קהוט

ישעיי ל, ב.

29 שלא יהא מלוכש ומכוסה בנרתק

יבאדאשט מי קוייד קע אור האטארה (אור התורה) דר בארע שילא, דר אים נקטע בע זוהאר (זהר) ארגאע מי דעד (vol. 1, 262b).

יבאדאשט קהוט

באח"מ שלח ע' תקפט מצייך לזח"א רסב, ב.

30 כי עין בעין יראו

אשעיא נקחאנאן אורשלימ רא וסף מי קנד קע המסא מי קאנד: «זיירא אָאן קשמ דר קשמ קאחנד דיב, חנגאמי קע נאם קיארחרפי (ה', Havayah) בע שהינן באזמי קרדד». אים וסף אסט אז תגלי אשקאר דר רהאיי.

Isaiah 52:8 ישעיהו נ"ב:ח

קול צפִּינָךְ נִשְׁאֹו קוֹל יִחְדּוּ רִינּוֹ כִּי עֵין בְּעֵין יֵרְאוּ בְּשׁוֹב ה' צִיּוֹן:

Hark, thy watchmen! they lift up the voice, Together do they sing; For they shall see, eye to eye, The L-RD returning to Zion

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יבאדאשט קהוט

ישעיי נב, ח.

31 בשבוע ה' את שיבת ציון חיינו כחולמים

איע אגאזינ אים קפתאר (מאמר, maamar), קע אקטון תושב דאדע מי שוד: דר רהאיי דרמי פאפיימ קע תבעיד בעואסט מרבט خواب פאברגא נקא דאשטע מי שוד.

Psalms 126:1 תהילים קכ"ו:א

שיר המעלות בשבוע ה' את־שיבת ציון חיינו כחלמים:

36 כי בזמן הגלות הנהגת ישראל הוא בבחי' יוסף שהוא מבחי' חלום

یادداشت نقل می‌کند که حتی در معنای ظاهری‌شان، خواب‌های یوسف دربارهٔ همهٔ اسرائیلی‌اند؛ خواب دوم، بر پایهٔ تعبیرش، به کل قوم اشاره دارد (خورشید، ماه و یازده ستاره) و خواب نخست، یعنی دسته‌های گندم در مزرعه، به خدمت دوازده قبیله اشاره می‌کند که همهٔ گونه‌های یهودیان را دربرمی‌گیرد.

یادداشت کھوت

ראה ד"ה פדה בשלום תשל"ה (מהנחה בלתי מוגהה) "ויש להוסיף בזה דגם חלומות יוסף לפי פשוטם מדברים אודות כל ישראל, דהחלום השני לפי פתרוננו קאי על כללות עם ישראל, השמש והירח ואחד עשר כוכבים, ועד"ז החלום הראשון הנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה דקאי על עבודת י"ב שבטי ישראל, שזה כולל כל פרטי הסוגים בבני ישראל" ע"ש.

37 בן פור"ת

برکت یعقوب (יעקב): «یوسف پسری بارور است (بن פורת, ben poras).» آلتز ربه در واژهٔ פורת حروف פותר (poser, تعبیرکننده) و תופר (tofer, دوزنده) را می‌یابد.

Genesis 49:22 براسیت מ"ט:כ"ב

בן פרת יוסף בן פרת עלי"עין בנות צעדה עלי"שור:

Joseph is a fruitful vine, A fruitful vine by a fountain; Its branches run over the wall

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

38 בן פורת اوتיות פותר

یادداشت به شرح Baal HaTurim دربارهٔ این آیه اشاره می‌کند که بازي واژگانی میان poras و poser را بیان می‌کند.

یادداشت کھوت

ראה בעה"ט כאן. אוה"ת בראשית כרך ב תט, ב. וביהל اور ע' תצב.

39 פורת اوتיות . . ותופר

یادداشت به اور התורה برای خوانش poras به معنای tofer, یعنی کسی که به هم می‌دوزد, اشاره می‌کند.

یادداشت کھوت

ראה ג"כ אוה"ת בראשית כרך ו תתשמח, ב.

40 ולכן הי' פותר חלומות

یادداشت به بحثی گسترده دربارهٔ یوسف به‌عنوان پِن پوراس و تعبیر خواب‌هایش اشاره می‌کند.

یادداشت کھوت

ראה תו"ח ויחי ד"ה בן פורת יוסף פ"ג ואילך. אוה"ת וישב תתשב, א. לקו"ש חט"ו ע' 346.

درباره این نسخه

.the notes و .our explanations ,the English translation ,This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0

.Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) از طریق سفاریا: (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY).

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

ترجمه و شرح انگلیسی: با کمک هوش مصنوعی (openai/gpt-6-luna-pro:batch) برای likuteitorah.com تهیه شده و با متن عبری و سفاریا مقابله شده است؛ هنوز ویراستار انسانی آن را بازبینی نکرده است. لطفاً هر مطلب مهمی را با متن عبری مقابله کنید.

ربه خواست که ماماریم پارشای آن هفته، «پارشای حسیدی»، در همان هفته و در طول هفت روز آن آموخته شوند (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). چرا آن را بیاموزیم و برکات ربه: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha

پروژه‌ای رایگان و غیرتجاری؛ هیچ‌چیز در اینجا فروخته نمی‌شود. وابسته به Kehot, Sefaria یا کتابخانه لوباوویچ نیست. © likuteitorah.com

از likuteitorah.com/fa/torah-ohr/vayeishev/3

تقدیم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، רב لیوی ییتسחק